

Atuqta Fiestaman Apashqan

El zorro llevado a la fiesta

Quechua de Margos – Yarowilca – Lauricocha,
Huánuco

© 2017 Asociación Cristiana JAWCA
Pasaje San Mateo, Lote 05, La Esperanza — Amarilis
Huánuco — Perú — 2017

Ilustrador: Jhonel Rosales Córdova

Juk kutishi atuqqa pasaypa yarqaypita pachanpis qawluluptin puriykarqan pishqukunata rikachakur. Tsayno puriykaptinshi juk condor elaqpita jananpa pärir yurirkamuptin atuqqa pasaypa ukakarqan. Tsayno ukakaptinshi condorqa asipashpan atuqta kayno nirqan: —Cumpä atuq, ¿imatataq pasaypa tsankapaykachaykar ashiykanki?

Tsayno niptinshi atuqqa kayno nirqan: —Yarqanarmi pishqukunata rikachakur pulliykä, cumpä. Jinatami almäpis maypa aywaqpaqshi manchakaykachimashkanki.

¿Imatataq chayjinanpa ukakächimar
qamqa kaypa pulliykanki?

Tsayno niptinshi condorqa kayno
nirqan: —Fiestaman qayatsimap-
tinmi tsayman aywaykä, cumpä.

Tsayno niptinshi atuqqa nirqan: —
¿Manatsuraq noqatapis tsay
fiestaman pushakarkamankiman,
cumpä?

Tsayno niptinshi condor nirqan: —
Mana qayaykätsishuptikiqa manami
pushämantsu. Tsaymanqa lapanpis
juntakanqa qayatsishqan kaqkuna-
lami. Tsay fiestapaqqa mikuytapis ali
alitami kamarikuykan qayatsishqan-
kunata qarananpaq.

Niptinshi atuqqa nirqan: —¿Chay fiestapaqqa maychötaq kamarikurkaykan, tayta?

Tsayshi condorqa kayno nirqan: —
Tsay fiestaqa ciëluchömi kanqa.
Tsaymanqa aywayta munarpis
manami kamäpakunkipaqtsu.

Niptinshi atuqqa kayno nirqan: —
¿Callaaaju! Kananqa ¿imatataq
rurayküpis chayman aywanäpaq?
¿Manachuraq alqu wiruqlapaqpis
pushakarkamankiman, cumpä?

Tsayno niptinshi condorqa nirqan:
—Tsay fiestaman pushanäpaqqa
¿imalatapis tukayta yachankiku,
cumpä? Imalatapis tukayta
yachaptikiqa tsay fiestacho

tukanaykipaq kushishqami chaski-shunkipaq.

Tsayshi atuqqa nirqan: —Aw, noqaqa pinkullu tukayta yachämi, cumpä. Pinkulluta tukarqa pïmay-tapis waqarachiraqmi.

Tsayno wilaptinshi condorqa aparikurkur atuqta ciëluman päriypa chayatsirqan. Tsayman chayaykunanpaqqa tukuy casta uywakuna y pishqukunashi kaykarqan. Tsaykunata rikaykurshi atuqqa pasaypa kushikurqan. Condornashi chayaykatsir fiesta ruraqta wilarqan pinkullu tukayta atuq shumaq yachashqanta. Tsayshi fiesta ruraqqa kushikushpan atuqta jukla qarapakurqan.

Mikurkuptinnashi atuqpa kalpan yurirqanna.

Tsay tardishi ciëlucho fiesta qalaykurqan. Tsaychöshi atuqqa pinkulluta tukapakurqan. Tsayno tukapakurshi atuqqa waran waran aytsalata mikurqan ajayashqanyaq.

Tsayshi fiesta ushayqa aywaläna karqan. Lapan uywakunapis y pishqukunapis aywakuptinnashi atuqtapis condor kutitsimunapaq waqtanman witsätsirqan. Tsayshi pärir kutiykätsimuptin atuqqa puklapar condortaqa tupshinmanpis nawinmanpis dëdunta jatirqan. Tsayshi condorqa rabyanashpan kayno nirqan: —¡Ama tsayno puklapämaytsu!

Tsayno niykaptinpis atuqqa mana cäsukushpanshi chikchapayta qalaykurqan. Tsayno chikchapaptinshi condorqa rabyashqana nirqan: — ¡Tsaynöla puklapämaptikiqa saqтарыkushaykipaqmi!

Tsayno niykaptinpis tsaynöla puklapar tawanta¹ kapchuparkuptinshi condorqa rabyakushpan jitariykamurqan. Jitariykamuptinshi atuqqa: — ¡Shalvaykalämay tiyuyyy! ¡Shalvaykalämay, tiyuyyy! —nir fuertipa qayakamurqan.

Tsayno qayakamuqta wiyarshi runakuna wayinpita yarqapäkurqan rikananpaq. Tsayshi rikapäkurqan

---

¹ Tawa nishqanqa cresta ninanmi.

atuq waskaypa waskar jana patsapita tuniykämuqta. Tsayno tuniykämuqta rikarshi nipäkurqan: “Taqäqa uysha suwa y walpa suwa atuqmi tuniykämün”.

Tsayno nirshi salvananpa trukança estäcäkunata jawipaykurqan. Tsay jawishqan jananmanshi atuqqa pachanpa jatikaqpaq tunimur wanurqan.

Yachatsikuy: Yanapamaqnintsitaqa ama puklapäshuntsu. Taritsimänantsi raykulaqa ama runa mayintsita alitupäshuntsu.